

מדינת ישראל

הנהלת בתי הדין הרבניים
הלשכה המשפטית

בס"ד, י"ח אדר תשע"ז
16 מרץ, 2017

לכבוד
הרב שמעון יעקבי
מנהל בתי הדין הרבניים

שלום רב,

הנדון: כונס נכסים - מינוי טוען רבני לכונס נכסים למכירת דירה מגורים

1. ביום 19.2.2017 פנה אליך יו"ר לשכת הטוענים הרבניים – טו"ר הרב יעקב קלמן בעניין שבנדון, בפנייתו ביקש כי תנחה את בתי הדין הרבניים כי "אין כל מניעה מלמנות טוען רבני ככונס נכסים, וכפי שכאמור היה נהוג עד כה", וזאת בעקבות החלטה שניתנה ע"י ביה"ד הרבני בנתניה, תיק (אזורי נת') 1065689/4 מיום 19.02.2017, אשר דחתה את בקשת ב"כ האישה - טוען רבני נ' אדרי להתמנות ככונס נכסים למכירת דירה הצדדים, וז"ל:

ג. לצורך ביצוע פירוק השיתוף בדירת הצדדים ביקשו ב"כ הצדדים להתמנות ככונסי נכסים. ואולם מאחר וב"כ האשה אינו נושא בתואר עו"ד אלא טוען רבני, והליך כינוס נכסים מחייב פעולות שרק עו"ד מוסמך לבצע אותן, כגון דיווחי מס והעברות בטאבו, ביה"ד מנוע מלהטיל את מינוי כונס נכסים על ב"כ האשה.

לפיכך על הצדדים וב"כ להודיע בתוך 7 ימים לביה"ד האם הם מעוניינים שב"כ הבעל תמנה ככונסת ע"י ביה"ד עבור שני הצדדים, או לחילופין ביה"ד ימנה כונס מטעמו.

2. פניה זו - בירור השאלה האם יש מניעה משפטית כי ביה"ד ימנה טוען רבני ככונס נכסים למכירת דירת מגורים הועברה על ידך ללשכה המשפטית למתן חוות דעת, ולהלן עמדתנו.

3. במסגרת תיקי רכוש הנדונים בערכאות המשפטיות (בבתי הדין ובביהמ"ש לענייני משפחה) מעת לעת ממנה בית המשפט או בית דין הרבני, כונסי נכסים, על מנת שאלה יוציאו לפועל פסק דין של אותה ערכאה כאשר על פי רוב והנוגע לענייננו מדובר במכירה של נכס מקרקעין (דירת המגורים) השייך במשותף לשני בני הזוג.

4. במקרה בו קיים קושי לפירוק השיתוף בנכס בשל בעיות תקשורת או פערים בין הצדדים וקיימת הסכמה בין ב"כ הצדדים וראה ביה"ד כי יוכלו לשתף פעולה זה עם זה לשם מכירת הנכס, ימנה ביה"ד את ב"כ שני הצדדים ככונסי נכסים. לעיתים, יעדיף ביה"ד למנות כונס נכסים חיצוני לשם מכירת הנכס, וזאת מתוך מטרה להעמיד גוף ניטראלי עבור שני הצדדים.

מדינת ישראל

הנהלת בתי הדין הרבניים

הלשכה המשפטית

- 2 -

5. לאחר מינויו של כונס הנכסים על ידי ביה"ד עליו לדאוג לרשום הערה מתאימה על הזכויות בנכס. ככל שמדובר בנכס מקרקעין תירשם ההערה בלשכת רישום המקרקעין, מנהל מקרקעי ישראל, חברה משכנת או בכל מקום אחר בו רשומות הזכויות.

6. בשלב הבא יזמין כונס הנכסים חוות דעת שמאי מקרקעין, על מנת לקבל הערכת מחיר לנכס העומד למכירה, ולאחר קבלת חוות הדעת יפרסם בעיתון מודעת כינוס במסגרתה יוזמנו מתעניינים לבחון את הנכס המוצע ולהציע הצעות לשם רכישתו. אלה המעוניינים יגישו הצעותיהם בהתאם לתנאים והמועדים שנקבעו במודעת הכינוס. ובסמוך לתום המועד להגשת הצעות, יקבע כונס הנכסים מועד לשיבת התמחרות. לשיבה זו יוזמנו כל המציעים אשר הפקידו במשרדי הכונס הצעות רכישה

7. בישיבת ההתמחרות יחל הליך של מעין "מכירה פומבית" אשר בסופה יקבע מי זכה במכירת הנכס. כונס הנכסים יכריז על הזוכה אשר יתבקש להשלים את התשלום עד לגובה של 10% משווי הזכייה ואף יחתום על טיוטת הסכם אשר תוגש, יחד עם חוות דעת השמאי, ואם ישוכנע ביה"ד כי המחיר אשר נתקבל בגין הנכס משביע רצון, יאשר את המכירה. לאחר מכן מגיע השלב האחרון - דיווח העסקה לרשות המיסים, השגת אישורים ורישום העברת הזכויות במרשם המתאים.

8. אם נתמצת את הדברים נמצא כי הפעולות הנדרשות ע"י הכונס הן: רישום הערת כינוס, קבלת חוות דעת שמאי, פרסום הודעת כינוס, קבלת הצעות לרכישה, התמחרות, קביעת הזוכה, אישור ביה"ד דיווח העסקה לרשויות והעברת הזכויות במרשם המתאים. כאשר חלקן של הפעולות הן משפטיות לביצוען יידרש הכונס לסיועו של עורך דין.

9. וכאן עלינו לשאול האם בשל הפעולות המשפטיות נמנע מלמנות ב"כ של מי מבעל הדין שהוא טוען רבני ואינו בעל רישיון וחבר בלשכת עורכי הדין - מלהיות כונס הנכסים או כאחד מכונסי הנכסים?

10. לאחר עיון בלשון החוק נראה ש"כונס נכסים" יכול להיות כל אדם (למעט לעניין דיני חברות) ואין כל מניעה משפטית מלמנות גם אדם שאינו חבר בלשכת עורכי הדין בפרט שהוא בעל רישיון טוען רבני. ובלבד שנראה לעיני ביה"ד כי הוא כשיר ומתאים לביצוע התפקיד - מלאכת הכינוס.

11. זאת אני למד הן על דרך השלילה והן מלשון החוק המסמיך את ביה"ד הרבני למנות כונס נכסים בעניין שבשיפוטו אשר סתם לשונו ולא הציב כל דרישה או תנאי כשירות לתפקיד כפי שנדרש לתפקיד כונס בדיני חברות, וכדלהלן.

12. סעיף 77. (א) לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), תשט"ז-1956 מורה:

77. (א) בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, רשאי למנות כונס נכסים (בסעיף זה — הכונס) על נכס מסוים של נתבע, אם הוכח להנחת דעתו, כי קיימות ראיות מהימנות לכאורה התומכות בעילת התובענה וכי קיים צורך מיוחד במינוי הכונס לשם ביצוע פסק הדין, ולענין זה יחולו, בכפוף להוראות סעיף זה, הוראות סעיפים

מדינת ישראל

הנהלת בתי הדין הרבניים

הלשכה המשפטית

- 3 -

53 עד 57 ו-60 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, וכפי שיתוקן מעת לעת, בשינויים אלה:

(1) בכל מקום בסעיפים האמורים, במקום "ראש ההוצאה לפועל" יבוא "בית הדין";

(2) בסעיף 57, במקום "בית המשפט" יבוא "בית המשפט לעניני משפחה שבתחום שיפוטו נמצא בית הדין".

13. בעוד לפי סעיף 2(א)(1) לתקנות החברות (כללים בדבר מינוי כונסי נכסים ומפרקים ושכרם), תשמ"א-1981, הציב מחוקק המשנה דרישת כשירות לפיה לא ימנה ביהמ"ש לתפקיד כונס מי שאינו רו"ח או עו"ד:

2. (א) בית המשפט ימנה -

(1) לתפקיד כונס נכסים, מפרק זמני או מפרק לפי הפקודה אדם שהוא חבר לשכת עורכי הדין או בעל רישיון לראיית חשבון בלבד;

(2) לתפקיד מנהל מיוחד, אדם, שבית המשפט ראה כי יש לו ניסיון מוכח בניהול עסק או בנושאים כלכליים או מסחריים או מינהליים הנדרשים למילוי תפקידו באותו ענין.

14. הרציונל שעומד מאחורי דרישה זו של מחוקק המשנה הוא אופיים ומורכבות ההליכים הדורשים ידע, הבנה ומקצועיות בדיני תאגידים ובעניינים כלכליים מסחריים או מנהליים. בעוד כונס נכסים בעניינם של בני-זוג הוא, בדרך כלל, לפירוק שיתוף בדירת מגורים, ולכן אם לבני הזוג ישנם נכסים מורכבים יועדף רו"ח או עו"ד מתאים.

15. מאחר שבין הפעולות יידרש טוען הרבני לסיוע של עורך דין, חשוב שביה"ד יבהיר במסגרת מתן ההחלטה/צו המינוי כי ההוצאות בשל פעולות משפטיות שרגילים כונסי נכסים לעשות בהיותם בעלי רישיון עו"ד – וטוען רבני אינו כשיר להן – לא יוכרו כחלק מהוצאות כינוס הנכסים ולפיכך לא ינוכו מקופת הכינוס. אלו יהיו הוצאות אישיות של הטוען הרבני שמונה לכונס נכסים וינוכו משכר טרחתו.

16. אשר על כן, עמדתנו היא שמבחינה עקרונית אין כל מניעה למנות טוען רבני לתפקיד כונס נכסים לפירוק שיתוף בדירת מגורים. עם זאת, שיקול הדעת בשאלת האדם המתאים להתמנות ככונס נכסים מסור כל כולו לביה"ד, וביה"ד ייתן את דעתו, בין היתר, לניסיונו המקצועי, לכישוריו ביחס לצרכים המיוחדים של התפקיד ולאפשרותו לעמוד בנטל התפקיד, כאשר אפשר שגם בהתקיים האמור לעיל יסבור ביה"ד שבנסיבות עניין פלוני אין נכון למנות טוען רבני ככונס נכסים.

בכבוד רב

יצחק שמואל רוזנטל, עו"ד
עוזר ליועץ המשפטי לשיפוט הרבני

העתק: עו"ד מיכאל אביטל, היועץ המשפטי לשיפוט הרבני (בפועל)
הפקה: י"ח אדר, תשע"ו (16/03/17) 22:54